

İKTİSAT VEKÂLETİ VEKİLİ MAHMUT CELÂL BEY — Bu meselede zannedirim zamanın gibi veya yeni teşkilât gibi katıyen bir esas mevcut değildir. Muvakkat bütçeye yetiştirilemeyen bir muamele maliyenin ikmali için Meclise sevk olunmuştur. Binaenaleyh oradaki memurlarımızın vakit ve zamaniyle maaş alabilmeleri ve şimendiferlerin vakit ve zamaniyle seyrüseferlerini yapmaları, daha doğrusu tatile düçar olmamaları için kanunun bil-müzakere sîratle kabulünü rica ediyorum.

VEHBİ BEY (Karesi) — Celâl Bey bir sual sormama müsaade buyrulur mu?

Keçiborlu'da istihsal edilen kükürt memleketin ihtiyacını defediyor mu ve kâfi derecede istihsal ediyor mu ve saf olarak elde edilebiliyor mu? Bu bapta biraz izahat lütuf buyursanız...

MAHMUT CELÂL BEY — Eğer arzu buyurursa o mesele hakkında bertafsil malûmat arz edebilirim. Keçiborlu'da gayet kıymetli, zengin bir kükürt madenimiz mevcuttur. Hattâ efendiler, o dereceye kadar zengin ve memleketin o derecede serveti tabiiyesini haizdir ki, İtalyan kükürtleri cevher itibariyle yüzde yirmi beş derecesinde kükürtü havi oldukları halde bizimkiler yüzde otuz beş ilâ elli beş nispetinde kükürtü havi bulunuyorlar. Sonra İtalya'nın kükürtleri kuyular içerisinden çıkarıldığı halde, Cenab-ı Hakkın memleketimize bahşayışı ilâhisi olmak üzere, bizim madenlerimiz sathu arzda bulunuyor. Şu halde demek ki biz ihraç itibariyle onlardan çok kükürt istihsal etmiş bulunacağız.

Fakat ancak Harbi umumide bu kükürtler keşfolunabildi ve onlardan istifade olundu. Şimdiki halde kükürtler metruk bir halde bulunuyorlar ve fakat oradaki teşkilâtımızı şimdi idame ediyoruz. İstanbul Hükümeti, bilmiyorum hangi bir mülâhazaya meb-nidir, damadı hazreti şehriyariden Kenan Bey namında bir zata orasını ihale etmiş. Şeraitini tetkik ediyorum, her halde ucuz bir fiyatla vermişler ve bendeniz tetkikatımı Meclisi Âlimize arz edeceğim.

VEHBİ BEY (Karesi) — Mütarekeden evvel mi?..

İKTİSAT VEKÂLETİ VEKİLİ MAHMUT CELÂL BEY (Devamlı) — Mütarekeden sonra, hususi istihbaratımıza nazaran bu imtiyazın veyahut işletme hakkının bu zata verilmesi, İtalyan kükürtleriyle alâfakadar bulunuyormuş. Biz orasını hali muat-tafiyette bulunduralım ve İtalyan kükürtleri, evvelce olduğu gibi, bütün memleketimizin ihtiyacatını tutsun gibi sakım bir mütalazaya da mebni imiş.. Eğer buna hakikaten muvafık olduğum takdirde, bi-

lâ tereddüt feshedeceğim ve oradaki mesele bundan ibarettir efendim.

VEHBİ BEY (Karesi) — Ereğli kömürleri hakkında da biraz izahat lütuf buyurulsun. İstihsalât miktarı ne kadardır ve çıkardığımız kömür miktarı masrafı koruyor mu?

İKTİSAT VEKÂLETİ VEKİLİ MAHMUT CELÂL BEY (Saruhan) — Ereğli'de evvelce pek az bir varidat temin ediyormuş, Meclisi Âlinizin kabul ettiği rûsum üzerine bugün mahallî varidatımız üç yüz bin liraya balığ olmuştur efendim. Bilhassa Heyeti Celilenize arz etmiştim; evvelce yevmiye otuz beş liranadan ibaret bulunmakta iken bugün iki bin lirayı müteceviz bir raddede varidat istihsal ediyoruz. Sonra bir tahsisatla işlettiğimiz şimendiferlerden beher ton için yüz para alınırken (25) kuruşa çıkarılmıştır ve o da bu nispet dahilinde varidatımızı tezyit etmiştir. Evvelce doksan bin lira bir varidat alınırken, bu suretle milyonlarca lira temin olunacak.

Binaenaleyh orası için kabul ettiğimiz kanunlar mucibince vaziyeti maliyemiz müsaittir. Marnafih bu mesele hakkında hususi tasavvuratımız da mevcuttur ve tasavvurat Heyeti Vekilece derdesti tezekkürdür. Oradaki madenleri yavaş yavaş nasyonalize etmek istiyoruz. Yani orasını Hükümet hesabına işletmek ve oradaki amelenin hayatını bu vesile ile terfih etmekle beraber doğrudan doğruya bir milyar liraya balığ olan o hazaini servetten milleti ve beytül-mali müstefit etmek istiyoruz ve bu teşkilâtımız derdesttir. İnşallah hazır olduğunda Heyeti Celilenize arzı malûmat ederiz. Bu vesile ile de Ereğli havzasından şimdiye kadar aldığımız varidat, her halde daha çok fazla olmak üzere tezayüt edecektir. Buna emin olabilirsiniz....

REİS — Efendim bu lâyiha kanuniyenin heyeti umumiyesini maddelere geçmek üzere kabul edenler lütfen ellerini kaldırsınlar. Maddelere geçmek üzere heyeti umumiyesi kabul olunmuştur. Birinci maddeyi okuyoruz :

MADDE 1. — İsparta'nın Keçiborlu nahiyesindeki kükürt fabrikası memurin maaşatıyla masarifi sairesine muktazi (1 684) bin altı yüz seksen dört lira ile Ereğli maden idaresi maaşat ve masarifi için sarfı zarurî görülen yirmi bin iki yüz kırk (20 240) liranın altı aylık muvakkat bütçedeki mekadire ilâveten ve tahsisatı münazamma olarak umumî bütçeden mahsubu icra olunmak üzere sarfına Maliye Vekili mezundur.